

İHALE İŞİNDE ASIL İŞVERENİN SORUMLULUĞU (Maddi ve Manevi Tazminat – Davacılar Murisinin Yükleme Yapmak Üzere Depoya Gelen Araç Altında Kalarak Vefat Ettiği/Yapılan İşin Davalı Lehine ve Ona Ait İşyerinde Gerçekleşmiş Olması Sebebiyle Davalının Asıl İşveren Sıfatıyla Sorumlu Olacağı)

27.09.2008 Tarihli Resmi Gazete Alt İşverenlik Yönetmeliği
3.Maddesine göre

Alt işveren: Bir işverenden, işyerinde yürütülen mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan, bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran gerçek veya tüzel kişiyi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlardır.

İş kazası tazminat davalarında asıl işveren-alt işveren sorumluluğu Yargıtay kararı:

**T.C. YARGITAY 21. HUKUK DAİRESİ E. 2015/9450 K. 2016/2469 T.
22.2.2016**

• **MADDİ VE MANEVİ TAZMİNAT DAVASI** (Yapılan İşin Davalı Lehine ve Ona Ait İşyerinde Gerçekleşmiş Olması Sebebiyle Davalının Asıl İşveren Sıfatıyla Sorumlu Olacağı Dikkate Alınmadan Hatalı Değerlendirme İle Bu Davalı Yönünden Davanın Reddine Karar Verilmesinin Doğru Olmadığı)

• **İŞ KAZASI** (Vefatı Sebebiyle Eşi ve Çocuklarının Maddi ve Manevi Zararlarının Giderilmesi İstemi – Yapılan İşin Davalı Lehine ve Ona Ait İşyerinde Gerçekleşmiş Olması Sebebiyle Davalının Asıl İşveren Sıfatıyla Sorumlu Olacağı Dikkate Alınmadan Sonuca Gidilmesinin Hatalı Olduğu)

• **ASIL İŞVERENİN SORUMLULUĞU** (Maddi ve Manevi Tazminat – Davacılar Murisinin Yükleme Yapmak Üzere Depoya Gelen Araç Altında Kalarak Vefat Ettiği/Yapılan İşin Davalı Lehine ve Ona Ait İşyerinde Gerçekleşmiş Olması Sebebiyle Davalının Asıl İşveren Sıfatıyla Sorumlu Olacağı)

4857/m.2

ÖZET : Dava, sigortalının iş kazası sonucu vefatı sebebiyle eşi ve çocuklarının maddi ve manevi zararlarının giderilmesi istemine ilişkindir. Somut olayda, davalılardan birine ait depolardan mağazalara yapılacak nakliye işleminin diğer davalı tarafından, nakliye sözleşmesine istinaden üstlenildiği, davacılar murisinin bu sözleşme kapsamında nakliye araçlarına yapılan yükleme ve boşaltma işinde çalışmak üzere işyerinde bulunduğu esnada, yükleme yapmak üzere depoya gelen araç altında kalarak vefat ettiği, yapılan işin davalı lehine ve ona ait işyerinde gerçekleşmiş olması sebebiyle davalının asıl işveren sıfatıyla sorumlu olacağı dikkate alınmadan, hatalı değerlendirme ile bu davalı yönünden davanın reddine karar verilmesi doğru olmamıştır.

DAVA : Davacı, murisinin iş kazası sonucu ölümünden doğan maddi ve manevi tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kısmen kabulüne

karar vermiştir.

Hükmün, davacılar vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

KARAR : Dava, sigortalının iş kazası sonucu vefatı sebebiyle eşi ve çocuklarının maddi ve manevi zararlarının giderilmesi istemine ilişkindir.

Mahkemece, davacı eş yönünden 59.018,28 TL maddi, 20.000,00 TL manevi, davacı yönünden 11.584,94 TL maddi, 15.000 TL manevi, davacı çocuk yönünden 1.447,20 TL maddi, 15.000 TL manevi tazminatın kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar 'tan mştereken ve müteselsilin tahsili ile davacıya ödenmesine karar verilmiş, davalı yönünden ise davanın reddine karar verilmiştir.

Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerden; davalı ile diğer davalı . arasında, İzmir ili sınırları dahilinde ve haricinde Pınarbaşı deposundan mağazalara, mağazalardan depolara bilumum malzeme taşınması konusunda nakliye sözleşmesi imzalandığı, kazalı sigortalı .'in davalı şirketinde işçi olarak çalıştığı, 10.02.2006 tarihinde bu şirkette kendine ait kamyonla şoför olarak çalışan ..'un kullandığı kamyonun, ..'e çarpması neticesinde vefat ettiği, bilirkişi kusur raporunda müteveffa sigortalının kusursuz olduğu, kusurun davalı .. arasında paylaştırıldığı anlaşılmaktadır.

Yargılamaya konu ihtilafın sağlıklı biçimde çözülmesi için asıl işveren-alt işveren kavramlarının açıklanmasında fayda bulunmaktadır.

4857 Sayılı Kanun'un 2.maddesine göre bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan

ilişkiye iş ilişkisi denir.

İş Kanunu'nun 2.maddesinin 7.fıkrasına göre bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine dair yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik sebeplerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren-alt işveren ilişkisi denir. Bu ilişkide asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur.

5510 Sayılı Kanun'un 12/6.maddesiyle de asıl işveren, bu Kanunun işverene yüklediği yükümlülüklerden dolayı alt işveren ile birlikte sorumlu tutulmuştur.

4857 Sayılı Kanun'un 2/7.maddesiyle işçilerin İş Kanunu'ndan, sözleşmeden ve toplu iş sözleşmesinden doğan hakları, 5510 Sayılı Kanun'un 12/6.maddesiyle de Kurumun alacakları ve işçinin sosyal güvenlik hakkı daha geniş koruma-güvence altına alınmak istenmiştir. Aksi halde, 4857 veya 5510 Sayılı Kanun'dan kaynaklanan yükümlülüklerinden kaçmak isteyen işverenlerin işin bölüm veya eklentilerini muvazaalı bir biçimde başka kişilere vermek suretiyle yükümlülüklerinden kaçması mümkün olurdu.

Asıl işveren ile alt işverenin birlikte sorumluluğu "müteselsil sorumluluktur". Asıl işveren, doğrudan bir hizmet sözleşmesi bulunmamakla birlikte İş Kanunu'nun 2.maddesinin 6.fıkrası gereğince alt işverenin işçilerinin iş kazası veya meslek hastalığı sebebiyle uğrayacakları maddi ve manevi zarardan alt işveren ile birlikte müteselsilen sorumludur. Bu sebeple meslek hastalığına veya iş kazasına uğrayan alt işverenin işçisi veya ölümü halinde mirasçıları tazminat davasını müteselsil sorumlu olan asıl işveren ve alt işverene

karşı birlikte açabilecekleri gibi yalnızca asıl işverene veya alt işverene karşı da açabilirler.

Öte yandan asıl işveren ile alt işveren arasında yapılan sözleşme ile iş kazası veya meslek hastalığına bağlı maddi ve manevi tazminat sorumluluğunun alt işverene ait olduğunun kararlaştırılması; bu sözleşmenin tarafı olmayan işçi veya mirasçıları da bağlamaz.

Alt işverenden söz edebilmek ve asıl işvereni, aracının borçlarından sorumlu tutabilmek için bir takım zorunlu unsurlar bulunmaktadır.

a-) İşyerinde işçi çalıştıran bir asıl işveren bulunmalıdır. Sigortalı çalıştırmayan “işveren” sıfatını kazanamayacağı için, bu durumdaki kişilerden iş alanlar da aracı sayılmayacak ve anılan madde kapsamında dayanışmalı sorumluluk doğmayacaktır.

b-) Bir başka işveren, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine dair bir işte veya bir işin bölüm veya eklentilerinde iş almalı ve sigortalı çalıştırmalıdır.

c-) İşverenlik sıfatını, alınan işte ve o iş sebebiyle sigortalı çalıştırılması sonucunda kazanmış olması aranacaktır. Bu kişinin diğer bir takım işyerlerinde çalıştırdığı sigortalılar sebebiyle kazandığı işverenlik sıfatının sonuca etkisi bulunmamaktadır.

d-) İşverenden alınan iş, işverenin sigortalı çalıştırdığı işe göre ayrı ve bağımsız bir işyeri olarak değerlendirilebilecek nitelikte olmamalıdır, aksi halde iş alan kimse aracı değil, bağımsız işveren niteliğinde bulunacaktır.

e-) İşin bütünü başka bir işverene bırakıldığında, iş anahtar teslimi verildiğinde veya işveren kendisi sigortalı çalıştırmaksızın işi bölerek ihale suretiyle farklı kişilere vermişse, iş sahibi (ihale makamı) Kanun’un tanımladığı anlamda asıl işveren olmayacağından, bir alt-üst işveren

ilişkisi bulunmayacaktır.

f-) Alt işverenin aldığı iş, işverenin asıl işinin bölüm ve eklentilerindeki işin bir kesimi yada yardımcı işler kapsamında bulunmalıdır. Asıl işverenden alınan iş, onun sigortalı çalıştırdığı işe göre ayrı ve bağımsız bir nitelik taşımaktaysa, işi alan kimse alt işveren değil, bağımsız işveren sayılacaktır. Bu noktada belirleyici yön; yapılan işin, diğerinin bütünleyici, yardımcı parçası olup olmadığıdır. İşyerindeki üretimle ilgili olmayan ve asıl işin tamamlayıcısı niteliğinde bulunmayan bir işin üstlenilmesi halinde, alt işverenden söz etme olanağı kalmayacak, ortada iki bağımsız işveren bulunacaktır. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 24.05.1995 gün ve 1995/9-273-548 Sayılı kararı da aynı yöndedir.)

Somut olayda, davalı ...'ye ait depolardan mağazalara yapılacak nakliye işleminin ... tarafından, nakliye sözleşmesine istinaden üstlenildiği, davacılar murisinin bu sözleşme kapsamında nakliye araçlarına yapılan yükleme ve boşaltma işinde çalışmak üzere işyerinde bulunduğu esnada, yükleme yapmak üzere depoya gelen ... sevk ve idaresindeki plakalı araç altında kalarak vefat ettiği, yukarda belirtilen açıklamalar ışığında yapılan işin davalı) lehine ve ona ait işyerinde gerçekleştirmiş olması sebebiyle davalı)'nin asıl işveren sıfatıyla sorumlu olacağı dikkate alınmadan, hatalı değerlendirme ile bu davalı yönünden davanın reddine karar verilmesi doğru olmamıştır.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

0 halde, davacıların temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Hükmün, yukarıda açıklanan sebeplerle **BOZULMASINA**, 22.02.2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.